

Inskrift:

mik a : polfær : hær : ligær ... is -- . . .
 5 10 15 20

Mik a Polfær. Hær liggær ...

»Mig äger Tolv. Här ligger ...»

Till läsningen: Runorna äro tydligast på högra kantlisten. R. 1–10 äro säkra. I 11 **h** äro bistavarna svaga t. h. om hst. 12 **æ** är avslagen nedtill. 13 **r** har förlorat undre delen. R. 14–17 äro säkra. Av den följande **r**-runan finnas endast mycket svaga spår. Därefter äro runorna mycket osäkra, någon exakt läsning kan här icke åstadkommas. H. Jungner läser här till en början **ka**. Längre till höger finner man en hst och en tydlig **s**-runa. Efter 20 **s** kan man så se svaga spår av ytterligare två runor.

K. Torin anför ingen läsning. Han meddelar, att av den nötta runristningen »ej kunna skönjas mer än några få runor, af hvilka någon mening ej kan erhållas».

Inskriftens slut efter 18 **r** läser Jungner (*Gudinnan Frigg*, s. 406 f.) **ka - - - iso-** och kompletterar sålunda **kallonison**, d. v. s. *Kallonis (Kallos) son*. Namnet *Kallo* (fsv. *Kalli*) sammanställes med motsvarande namn på Vg 69. Jungner arbetar vidare med hypotesen, att *Kallo* varit prästman och daterar, a. a. s. 410, »*Kallos* sten till något efter 1250 och sonen *Polfærs* till snarast inemot 1300» eller om båda utförts samtidigt »till senare hälften av 1200-talet». Det förefaller emellertid som om Jungner alltför hårt pressat den starkt skadade inskriften på Vg 70, varför ovanstående sammanställning och därav föranledd datering icke kan anses nöjaktigt styrkt.

Polfær är en sammandragning av *Porulfr*. Den enstaviga formen är vanligast på östnordiskt, den tvåstaviga på västnordiskt område. Jfr även Sö 328, Jungner, *Gudinnan Frigg*, s. 408, samt *DR*, sp. 727.

Det speciella uttrycket att gravstenen tillhör den avlidne, *mik a*, återfinnes på andra medeltida gravstenar, t. ex. Vg 71 samt några gotländska, L 1711, 1713, 1726. Andra uttryck för stenen såsom den talande förekomma flerstädes i signaturer på gravhällar, t. ex. Vg 86 (runor: **pætær · girpi mik**), Vg 95 (majuskler: **HARALDUS : ME : FECIT : MAHISTER**), liksom detta förhållande är vanligt på runristade medeltida föremål av både kyrklig och profan art.

71. Skara, domkyrkan. Nu i Skara museum.

Pl. 58.

Litteratur: T 29. Jonas I. Marchander ^{23/10} 1775 (i: J. G. Liljegren, *Samlingar Msc:t Runir fol.*, nr 25, ATA); J. P. Carlmark, *Fornlemningar inom Skara församling* 5: 3, 1864 (Stifts- och Landsbibl., Skara); S. Gardell, *Gravmonument från Sveriges medeltid* 1 (1937, rev. 1945), nr 698; E. Hjærne i *Saga och sed* 1945, s. 58.

Äldre avbildningar: Bläckteckning (i Carlmark a. a.); O. Erlandsson, träsnitt (i T 29); Gardell a. a. 2 (1937, rev. 1946), s. 112.

Denna gravsten (liljesten), som är försedd med runinskrift och numera tillhör Skara museum, låg på K. Torins tid som golvsten i domkyrkans södra korgång.

Av Jonas I. Marchander finns i ATA följande anteckning om gravstenar, som förmodats ha runinskrift: »finnas ock hos mig antekning på the griftstenar, som äro i Skara domkyrkjo med runbokstäfwer skrefne, hwad the bemärkja, såsom i Bårhuset, wid Konungstolen, wid Drottningestolen, och söder wid dörren». Med stenen »söder wid dörren» har han möjligen åsyftat Vg 71. Om denna runsten skriver J. P. Carlmark, kännaren framför andra av domkyrkans gravstenar, a. a.: »Detta är ock det enda spår efter runskrift, som inom denna församling träffats.» De övriga av Marchander nämnda stenarna ha sannolikt haft annan inskrift än runor. Vidare efterforskningar ha i varje fall icke givit positivt resultat.

Sandsten. Längd 1,26 m., största bredd 0,51 m. Inskriften är anbragt på den upphöjda kantlisten. Då denna på många ställen är avslagen, är inskriften numera fragmentarisk.

Inskrift:

✠ mik : a ... kbr : ifars - - - - - k ... n - - r : r ... n ✠

5 10 15 20

Mik a ... -k[an]pr(?) Ivars[sun](?) ...

»Mig äger ... -kamp(?) Ivarsson(?) ...»

Till läsningen: R. 1–3 äro skadade i toppen. 4 **a** är skadad upptill. Ristningen är därefter bortslagen på ett stycke, som skulle ge plats för 4 runor. 5–7 **kbr** äro säkra, r. 7 skadad i toppen liksom alla följande runor. En punkt efter 7 **r** utgör den nedre i ett sk. Bst till r. 9 är lågt ansatt och torde snarast ange **f**, därefter nedre delen av en hst utan spår av bst (10), varpå följa nedre delarna av **r** och **s** samt tre korta stycken av huvudstavar. I kanten spåras längre fram 4 stavar. — På stenens kantsida ha samtliga runor förlorat sina toppar, endast få kunna identifieras. I r. 17 spårar man möjligen en svag **k**-bst. Före 18 **n** synas nedre delarna av tre huvudstavar på ojämnt avstånd från varandra. 18 **n** har bst endast t.h. om hst. R. 21 är tydligt **r**. Efter 21 **r** stå två tydliga punkter som sk. Därefter finnas spår av en runa, som möjligen kan ha varit **r**, samt nedre delarna av 6 runor, varefter inskriften avslutas med ett **n** (23), följt av korsformigt sk.

Ovanstående tolkningsförslag har en viss sannolikhet för sig. Till en exaktare tydning torde man på grund av inskriftens skadade och nötta karaktär icke kunna komma. Torin anför en läsning av G. Stephens, sedermera upptagen av S. Gardell: + **mik · a kbr · ikirs . . . ikr . . . n · ir · hal . . un** +, transkriberad *Mik a (Pur)kbr Ikirs(un). (Han l)ikr (u)n(t)ir hal(st)un*. Men detta torde vara att pressa de bevarade runspåren för hårt.

Om uttrycket *mik a* se Vg 70. 5–7 **kbr** kan motsvara ett *-kanpr* eller *-kambr*, båda med enstaka exempel i namnbeståndet kända som efterled i binamn (Lind: *Holtkanpr*, *Gullkambr*), det förstnämnda även som självständigt dopnamn, jfr Vg 30. Efternamnet har tolkats Ikirson (Torin), Igersson (Jungner). Senare granskning av inskriften har emellertid givit vid handen, att ett *Ivars(sun)* bättre motsvarar ristningen, ehuru man snarare väntat en **u**-runa för 9 **f**. *Ivarr* är »rätt vanligt» namn (Lundgren o. Brate), belagt även i andra runinskrifter, dock ej västgötska. Någon direkt motsvarighet till ett eventuellt **ikir** finns däremot icke, om det icke möjligen skulle vara samma namn som **e-ir** (möjl. **ehir**) på U 479 eller det *Ægir*, som sannolikt ligger till grund för vissa ortnamn (jfr Lundgren o. Brate), t.ex. *Æghiszsathorp* (Götlunda sn, Västergötl.).

72. Skara stad. Nu i Skara museum.

Pl. 58.

Litteratur: H. Jungner, Anteckningar i ATA; H. Wideen, Västsvenska vikingatidsstudier (1955), s. 190.

Runstensfragmentet, som nu tillhör Skara museum, har påträffats vid grundgrävning å tomt 71–73 i Skara, Marumsgatan 12.

Sandsten. Höjd 0,31 m., bredd 0,55 m. Ristningen är djup och tydlig.

Inskrift:

... **su** × **ku** ...

Till läsningen: 4 **u** har förlorat undre delen av bst i brottkanten.

Tolkningen är på grund av inskriftens fragmentariska karaktär oviss. Ristningen kan t.ex. utgöra en del av [*yfi*r eller *afti*r A] *su ku[nu]*, d.ä. »över» eller »efter sin hustru Åsa».